

Llyfrgell Genedlaethol Cymru = The National Library of Wales

Cymorth chwilio | Finding Aid - Elwyn Roberts Papers, (GB 0210 ELWERTS)

Cynhyrchir gan Access to Memory (AtoM) 2.3.0
Generated by Access to Memory (AtoM) 2.3.0

Argraffwyd: Mai 06, 2017
Printed: May 06, 2017

Wrth lunio'r disgrifiad hwn dilynwyd canllawiau ANW a seiliwyd ar ISAD(G) Ail Argraffiad; rheolau AACR2; ac LCSH

Wrth lunio y disgrifiad hwn dilynwyd canllawiau LLGC a seiliwyd ar ISAD(G) Ail Argraffiad; rheolau AACR2; ac LCSH.

<https://archifau.llyfrgell.cymru/index.php/elwyn-roberts-papers-2>
archives.library.wales/index.php/elwyn-roberts-papers-2

Llyfrgell Genedlaethol Cymru = The National Library of Wales
Allt Penglais
Aberystwyth
Ceredigion
United Kingdom
SY23 3BU

 01970 632 800

 01970 615 709

 gofyn@llgc.org.uk

 www.llgc.org.uk

Elwyn Roberts Papers,

Tabl cynnwys | Table of contents

Gwybodaeth grynodedb Summary information	3
Hanes gweinyddol / Braslun bywgraffyddol Administrative history Biographical sketch	3
Natur a chynnwys Scope and content	4
Trefniant Arrangement	4
Nodiadau Notes	4
Pwyntiau mynediad Access points	5
Disgrifiad cyfres Series descriptions	5
1-9. vtls005192585 ISYSARCHB10, Papurau Personol a Theuluol (1-9),, 1898-1988.	5
10-16. vtls005192595 ISYSARCHB10, Hanes Bro,, 1891-1983.	6
17-23. vtls005192600 ISYSARCHB10, Cyffredinol,, 1936-1987.	7
24-29. vtls005192607 ISYSARCHB10, Amrywiol,, 1843-1979.	7
30-45. vtls005192614 ISYSARCHB10, Ymgyrch Senedd i Gymru,, 1952-1974.	8

Gwybodaeth grynodeb | Summary information

Lleoliad Repository:	Llyfrgell Genedlaethol Cymru = The National Library of Wales
Teitl Title:	Elwyn Roberts Papers,
ID:	GB 0210 ELWERTS
Virtua system control number [alternative]:	vtls003844634
Project identifier [alternative]:	ANW
Dyddiad Date:	1843-1988 / (dyddiad creu date of creation)
Disgrifiad ffisegol Physical description:	0.184 metrau ciwbig (16 bocs)
Dyddiadau creu, golygu a dileu Dates of creation, revision and deletion:	
Nodyn Note [generalNote]:	Crëwyd y teitl ar sail cynnwys yr archif. Trosglwyddwyd gr#p sylweddol o bapurau Plaid Cymru oedd ym meddiant Elwyn Roberts yn dilyn cau swyddfa Plaid Cymru ym Mangor o bapurau Elwyn Roberts a'u gosod gydag Archif Plaid Cymru yn LIGC. Crëwyd sawl eitem cyn genedigaeth Elwyn Roberts.

Hanes gweinyddol / Braslun bywgraffyddol | Administrative history | Biographical sketch

Nodyn | Note

Elwyn Roberts, (1904-1988) o Beniarth, Bodorgan, sir Fôn, oedd Ysgrifennydd Cyffredinol Plaid Cymru hyd ei ymdeoliad, a pharhaodd yn drysorydd anrhydeddus. Roedd yn Drefnydd ymgyrch Senedd i Gymru rhwng 1953 a 1956. Daeth yn ysgrifennydd-trefnydd Eisteddfodau Bae Colwyn yn 1947 a Llanrwst yn 1951. Ef oedd trefnydd Plaid Cymru yng Ngogledd Cymru, a hefyd ei swyddog ariannol. Roberts hefyd a sefydlodd cangen fwyaf Plaid Cymru, ym Mlaenau Ffestiniog.

Hanes Gwarchodol | Custodial history

Adneuwyd rhai papurau yn ymwneud â Plaid Cymru yn dilyn cau Swyddfa Plaid Cymru ym Mangor.

Natur a chynnwys | Scope and content

Papurau a grynhowyd gan Elwyn Roberts, yn cynnwys papurau personol a theuluol, 1898-1988; papurau a grynhowyd gan Elwyn Roberts ar hanes lleol ym mhlwyfi Abergynolwyn a Llanfihangel-y-Pennant; papurau cyffredinol, 1936-1987, yn cynnwys torion o'r wasg, 1963-1976, yn ymwneud â Phlaid Cymru, a grwp o lythyrau Kate Roberts at Elwyn Roberts, 1969-1975; amrywiol bethau, 1843-1979; a phapurau, 1952-1974, yn ymwneud ag Ymgyrch Senedd i Gymru, yn cynnwys cofnodion pwyllgorau, gohebiaeth, papurau ariannol, atgofion Elwyn Roberts am yr ymgyrch, torion o'r wasg a deunydd printiedig. = Papers accumulated by Elwyn Roberts, comprising personal and family papers, 1898-1988; papers accumulated by Elwyn Roberts on local history in the parishes of Abergynolwyn and Llanfihangel-y-Pennant; general papers, 1936-1987, including press cuttings, 1963-1976, relating to Plaid Cymru, and a group of letters, 1969-1975, from Kate Roberts to Elwyn Roberts; miscellanea, 1843-1979; and papers, 1952-1974, relating to the Parliament for Wales Campaign, comprising committee minutes, correspondence, financial papers, Elwyn Roberts's reminiscences of the campaign, press cuttings and printed material.

Nodiadau | Notes

Nodiadau teitl | Title notes

Ffynhonnell | Immediate source of acquisition

Gwyneth Roberts,; Tywyn, Gwynedd,; Rhodd,; 1989

Trefniant | Arrangement

Trefnwyd fel a ganlyn: papurau personol a theuluol; hanes lleol; papurau cyffredinol; amrywiol bethau; ac Ymgyrch Senedd i Gymru.

Cyfyngiadau ar fynediad | Restrictions on access

Disgwylir i ddarllenwyr sydd am ddefnyddio papurau diweddar yn Llyfrgell Genedlaethol Cymru lofnodi'r ffurflen 'Papurau modern - gwarchod data'.

Amodau rheoli defnydd | Conditions governing use

Amodau hawlfraint arferol.

Rhestrau cymorth | Finding aids

Ceir copi caled o'r catalog ym Mân Restri a Chrynodebau 1989, tt. 82-85, yn Llyfrgell Genedlaethol Cymru. Ceirl mynediad i'r catalog ar lein.

Disgrifiadau deunydd | Related material

Ceir papurau pellach yn Archifdy Môn, Papurau Elwyn Roberts.

Ychwanegiadau | Accruals

Ni ddisgwylir ychwanegiadau.

Nodiadau eraill | Other notes

- **Statws cyhoeddiad | Publication status:** Published

Pwyntiau mynediad | Access points

- Parliament for Wales Campaign -- Records and correspondence
- Plaid Cymru -- Archives.
- Parliament for Wales Campaign.
- Roberts, Elwyn, 1904-1988 -- Archives. (pwnc) | (subject)
- Roberts, Kate, 1891-1985. (pwnc) | (subject)
- Education, Primary -- Wales -- Abergynolwyn. (pwnc) | (subject)
- Llanfihangel-y-pennant (Wales) (pwnc) | (subject)
- Abergynolwyn (Wales) (pwnc) | (subject)
- Llanfihangel-y-Pennant (Wales) -- History. (pwnc) | (subject)
- Abergynolwyn (Wales) -- History. (pwnc) | (subject)

Disgrifiad cyfres | Series descriptions

Cyfres | Series 1-9. vtls005192585 ISYSARCHB10: Papurau Personol a Theuluol (1-9),

Dyddiad | Date: 1898-1988. (dyddiad creu) | (date of creation)

Nodyn | Note:

Preferred citation: 1-9.

Ffeil / rhestr eitemau | File / item list

Cod cyfeirnod Ref code	Teitl Title	Dyddiadau Dates	Statws mynediad Access status	Cynhwysydd Container
1. vtls005192586 ISYSARCHB10	File - Cyfrol, 1898-1942, yn cynnwys barddoniaeth o waith Evan Gwernol Roberts (c. 1879-1931), Abergynolwyn, tad Elwyn Roberts, a thorion papur newydd ...,	1898-1942.		

2. vtls005192587 ISYSARCHB10	File - Traethodau gan E Gwernol Roberts ar gyfer dosbarthiadau yn Abergynolwyn dan nawdd Coleg Prifysgol Cymru, Aberystwyth, c 1912-1920au,	[1912x1930].
3. vtls005192588 ISYSARCHB10	File - Deunydd amrywiol, 1913-64, yn ymwneud â David ac Annie Lewis, Bae Colwyn, gynt o Drawsffynydd, rhieni Mrs Elwyn Roberts,	1913-1964.
4. vtls005192589 ISYSARCHB10	File - Llyfrau nodiadau a chyfrifon amrywiol, c. 1900-39 (teulu Mrs Elwyn Roberts yn bennaf), rhai ohonynt yn ymwneud â chyfarfodydd yng ...,	[c. 1900]-1939.
5. vtls005192590 ISYSARCHB10	File - Darluniau priodas Elwyn a Nansi Roberts yng nghapel Bethlehem, Bae Colwyn,	1950.
6. vtls005192591 ISYSARCHB10	File - Eitemau personol amrywiol gan gynnwys dyddiaduron Elwyn Roberts, 1966-7, a dyddiadur diwrnod yn ei hanes, 10 Mawrth 1980 (12 ff) ...,	1966-1967, 1980.
7. vtls005192592 ISYSARCHB10	File - Dau lyfr nodiadau, 1978-80, 1987-8, yn cofnodi manylion am alwadau ffôn yn gysylltiedig â materion personol ac â gweithgarwch Elwyn ...,	1978-1988.
8. vtls005192593 ISYSARCHB10	File - Torion papur newydd amrywiol.	
9. vtls005192594 ISYSARCHB10	File - Ffotograffau a chardiau post o wledydd tramor.	

Cyfes | Series 10-16. vtls005192595 ISYSARCHB10: Hanes Bro,

Dyddiad | Date: 1891-1983. (dyddiad creu) | (date of creation)

Nodyn | Note:

Preferred citation: 10-16.

Ffeil / rhestr eitemau | File / item list

Cod cyfeirnod Ref code	Teitl Title	Dyddiadau Dates	Statws mynediad Access status	Cynhwysydd Container
10. vtls005192596 ISYSARCHB10	File - Deunydd a gynhowyd gan Elwyn Roberts ar gyfer cyhoeddi llyfryn o atgofion am ysgol gynradd Abergynolwyn i ddathlu canmlwyddiant yr ...,	1891, [c. 1909], 1983.		
11-13. vtls005192597 ISYSARCHB10	File - Deunydd a gynhowyd gan Elwyn Roberts ar gyfer olrhain hanes ei deulu ac ysgrifennu braslun o hanes ei fro enedigol			
14-15. vtls005192598 ISYSARCHB10	File - Nodiadau Elwyn Roberts ar hanes plwyf Llanfihangel-y-Pennant.			
16. vtls005192599 ISYSARCHB10	File - Drafftiau o amlinelliad byr gan Elwyn Roberts o hanes cynnar yr Annibynwyr ym mhlwyf Llanfihangel-y-Pennant.			

Cyfres | Series 17-23. vtls005192600 ISYSARCHB10: Cyffredinol,Dyddiad | Date: 1936-1987. (dyddiad creu) | (date of creation)Nodyn | Note:

Preferred citation: 17-23.

Ffeil / rhestr eitemau | File / item list

Cod cyfeirnod Ref code	Teitl Title	Dyddiadau Dates	Statws mynediad Access status	Cynhwysydd Container
17. vtls005192601 ISYSARCHB10	File - Cyfrol o dorion papur newydd amrywiol, 1936-51, yn ymwneud â digwyddiadau yng Nghymru,	1936-1951.		
18-19. vtls005192602 ISYSARCHB10	File - Dwy gyfrol o dorion papur newydd a deunydd arall perthnasol, 1948-52, yn cofnodi hanes Eisteddfod Genedlaethol Cymru, Llanrwst a'r Cylch ...,	1948-1952.		
20. vtls005192603 ISYSARCHB10	File - Cyfrol o dorion papur newydd, 1963-76, yn ymwneud yn bennaf â gweithgareddau Plaid Cymru ac ymddeoliad Elwyn Roberts o fod ...,	1963-1976.		
21. vtls005192604 ISYSARCHB10	File - Llyfr nodiadau Elwyn Roberts yn cynnwys peth o hanes Plaid Cymru yn y 1950au a'r 1960au, yn arbennig dosbarthu'r Ddraig ...,	[1950x1970].		
22. vtls005192605 ISYSARCHB10	File - Gohebiaeth a phapurau ariannol, 1969-86, ynglyn â Chronfa Deyrnged Kate Roberts a Chae'r Gors, Rhosgadfan, gan gynnwys llythyrau, 1969-75, oddi ...,	1969-1986.		
23. vtls005192606 ISYSARCHB10	File - Papurau, 1984-7, yn ymwneud â Chyngor Gwlad Gwynedd, gan gynnwys copïau o agenda a chofnodion y Pwyllgor Gwaith a Phwyllgorau ...,	1984-1987.		

Cyfres | Series 24-29. vtls005192607 ISYSARCHB10: Amrywiol,Dyddiad | Date: 1843-1979. (dyddiad creu) | (date of creation)Nodyn | Note:

Preferred citation: 24-29.

Ffeil / rhestr eitemau | File / item list

Cod cyfeirnod Ref code	Teitl Title	Dyddiadau Dates	Statws mynediad Access status	Cynhwysydd Container
24. vtls005192608 ISYSARCHB10	File - Y Dyddiadur Methodistaidd am y blynyddoedd 1843, 1854, 1861, 1868, 1870-1, 1873-4, 1878, 1880 (rhai yn anghyflawn) yn cynnwys nodiadau ...,	1843-1880.		
25. vtls005192609 ISYSARCHB10	File - Llyfr cyfrifon, 1870-1924, eglwys Annibynnol Cwrt, Abergynolwyn, yn cynnwys manylion am dderbyniadau a	1870-1924.		

	thaliadau ac am gasgliadau arbennig a chofnodion ...,	
26. vtls005192610 ISYSARCHB10	File - Llyfr cofnodion, 1934-45, Cymdeithas Cymrodorion Corwen a'r Cylch,	1934-1945.
27. vtls005192611 ISYSARCHB10	File - Llyfr nodiadau David Jones, Y Fronden, Blaenau Ffestiniog, a phenillion coffa iddo gan y Parch R R Morris, Blaenau Ffestiniog	
28. vtls005192612 ISYSARCHB10	File - Copi teipysgrif o hunangofiant Dan Thomas (1889-1974), Porthmadog (gweler hefyd Llgr LLGC 22361D) ynghyd â dau lythyr, 1970, at Elwyn ...,	1970.
29. vtls005192613 ISYSARCHB10	File - 'Stori Bywyd Lewis William, Llanfachreth' a anfonwyd i gystadleuaeth 'Stori Bywyd Unrhyw Gymeriad Diddorol' yn Eisteddfod Genedlaethol Caernarfon, 1979, dan ...,	1979.

Cyfres | Series 30-45. vtls005192614 ISYSARCHB10: Ymgyrch Senedd i Gymru,

Dyddiad | Date: 1952-1974. (dyddiad creu) | (date of creation)

Nodyn | Note:

Preferred citation: 30-45.

Ffeil / rhestr eitemau | File / item list

Cod cyfeirnod Ref code	Teitl Title	Dyddiadau Dates	Statws mynediad Access status	Cynhwysydd Container
30-32. vtls005192615 ISYSARCHB10	Otherlevel - Pwyllgor Canol a Phwyllgor Lleol,	1952-1956.		
30. vtls005192616 ISYSARCHB10	File - Gohebiaeth a phapurau, 1953-6, ynglyn â Phwyllgor Canol Ymgyrch Senedd i Gymru, gan gynnwys cofnodion, 24 Ebrill 1954 - 12 ...,	1953-1956.		
31. vtls005192617 ISYSARCHB10	File - Ffeil, 1952-6, yn cynnwys llyfr cofnodion Pwyllgor Dinas Bangor, Ymgyrch Senedd i Gymru, Ionawr 1952 - Chwefror 1956; cofnodion cyfarfod ...,	1952-1956.		
32. vtls005192618 ISYSARCHB10	File - Gohebiaeth, 1954-5, Eiryth Davies, Trefnydd y De, gan gynnwys llythyrau oddi wrth Waldo Williams, 15 Chwefror 1955, Tudor Watkins, AS ...,	1954-1955.		
33-35. vtls005192619 ISYSARCHB10	Otherlevel - Gohebiaeth a Phapurau,	1952-1974.		
33. vtls005192620 ISYSARCHB10	File - Gohebiaeth, biliau a phapurau, 1952-4, ynglyn â'r Ymgyrch Senedd i Gymru, gan gynnwys papurau'n ymwneud â'r ddeiseb i godi arian ...,	1952-1954.		
34. vtls005192621 ISYSARCHB10	File - Gohebiaeth a phapurau amrywiol, 1953-5, ynglyn â'r Ymgyrch Senedd i Gymru, gan gynnwys gohebiaeth yn ymwneud ag apêl am gyfraniadau ...,	1953-1955.		

35. vtls005192622 ISYSARCHB10	File - Gohebiaeth, 1955-74, ynglyn â'r Ymgyrch Senedd i Gymru, gan gynnwys llythyrau oddi wrth Syr Ifan ab Owen Edwards, 4 Tachwedd ...,	1955-1974.
36-39. vtls005192623 ISYSARCHB10	Otherlevel - Cyllid,	1950-1958.
36. vtls005192624 ISYSARCHB10	File - Ffeil, 1950-4, yn cynnwys manylion am gyfraniadau hyd at 1 Mawrth 1954; llyfr derbyniadau a thaliadau, 1950-2; 'cash book' (heb ...,	1950-1954.
37. vtls005192625 ISYSARCHB10	File - Gohebiaeth a phapurau, 1951-8, yn ymwneud yn bennaf â materion cyllidol Ymgyrch Senedd i Gymru, gan gynnwys llythyrau oddi wrth ...,	1951-1958.
38-9. vtls005192626 ISYSARCHB10	File - Manylion am gyfraniadau tuag at Ymgyrch Senedd i Gymru,	1956.
40-41. vtls005192627 ISYSARCHB10	Otherlevel - Hanes yr Ymgyrch,	[c. 1952x1980].
40. vtls005192628 ISYSARCHB10	File - Dwy ysgrif, y naill gan Y Prifathro Gwilym Bowyer, c. 1952, a'r llall gan Elwyn Roberts, 1970au, yn adrodd hanes ...,	[c. 1952x1980].
41. vtls005192629 ISYSARCHB10	File - Nodiadau llawysgrif, 1970au, gan Elwyn Roberts ar hanes Ymgyrch Senedd i Gymru,	[1970x1979].
42-45. vtls005192630 ISYSARCHB10	Otherlevel - Toriadau o'r Wasg a deunydd printiedig amrywiol,	1953-1956.
42-4. vtls005192631 ISYSARCHB10	File - Cyfrolau o dorion papur newydd, 1953-6, ynglyn â'r Ymgyrch,	1953-1956.
45. vtls005192632 ISYSARCHB10	File - Deunydd printiedig amrywiol ynglyn â'r Ymgyrch Senedd i Gymru.	